

teza da se kratko *a* u kosim padežima gubi, a dugo ne gubi, trebalo bi saznati kakvo je završno *a* u nominativu imenice Katar, dugo ili kratko. Hrvatski rječnici ne označuju njegovu dužinu, ali bi se iz izvedenog pridjeva kâtârski moglo zaključiti da je to *a* dugo. U hrvatskom postoji i opća imenica *katar* s dugim završnim *a*: kâtâr, mn. kâtâri, a ne katri (=patareni).

Etimologija imena Katar nije nam nepoznata, ali to nam ovdje i nije presudno jer zapravo nam i nije cilj saznati kako treba pisati kose padeže imena te države, više nas zanima samo načelo. A načelo se mora zasnivati na nekom objektivnom kriteriju. Ovaj kratki osvrt ostaje više na razini pitanja nego odgovora, a iz svega rečenoga ipak bi se moglo zaključiti barem jedno: da bi lektori trebali biti oprezniji kada zahvaćaju u tuđi tekst.

Petar Bašić

petar.basic@kbf.unizg.hr

DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2024.71.12>

SKÛP I SKUPOCJEN

Reklamiraju se u medijima raznovrsna sredstva za čišćenje u kući, pa i novo sredstvo za održavanje kućnih odvoda prohodnim, sredstvo koje brzo, učinkovito i k tome posve neopasno za ljude i okolinu odmašćuje npr. sudoper i slična mjesta. Jedna starija korisnica tih sredstava govori u reklami kako je to novo sredstvo dobro, a i stoji mnogo manje novca od popravak starijih odvoda jer za popravak odvoda mora zvati majstora, a to može biti *skupocjeno*, veli ona, pa si to ne može priuštiti. Kako se riječ *skupocjen* našla uz troškove za odčepeljivanje i popravak običnog odvoda? Je li se možda mislilo na riječ *skûp*? *Skûp* i *skupocjen* slično zvuče, a što znače? Pogledajmo što o tim dvjema riječima donose noviji rječnici.

Rječnik Leksikografskoga zavoda „Miroslav Krleža“ (2000.) donosi za pridjev *skûp* više značenja, a jedno je ovo: koji skupo cijeni svoju robu ili usluge (skup trgovac, majstor). Pridjev *skûp* ima komparativ *skuplji*. Npr. nešto je skupo danas, a sutra

može biti još skuplje, primjerice povrće zimi. Jako je skup i papir. Pokazuje se iz primjera da se značenje pridjeva *skûp* može pojačati i pojačajnim priložima, primjerice, *jako*.

Školski rječnik hrvatskoga jezika Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u izdanju iz 2012. navodi jedno, čini se, najčešće značenje pridjeva *skûp*: koji ima visoku cijenu, koji stoji mnogo novca. I tu se navodi mogućnost tvorbe komparativa.

U Vrhu (ŠK, 2015.) pridjev *skûp* opisan je ovako: koji ima visoku cijenu, koji stoji mnogo novaca, uz primjere *skup automobil*, *skupa knjiga* i dva frazema: Skupo kao svetog Petra kajgana i Ako ne znam što je dobro, znam što je skupo. Naveden je komparativ pridjeva – *skuplji*.

Pridjev, pak, *skupocjen* opisan je u Rječniku Leksikografskoga zavoda ovako: koji ima visoku cijenu, veliku vrijednost; dragocjen. Nema podatka o mogućnosti stupnjevanja.

Školski rječnik značenje pridjeva *skupocjen* svodi na opis *koji ima veliku vrijednost (skupocjen prsten)*, uz sinonime *dragocjen*, *vrijedan*. Skupocjen je, npr. *nakit*

od dragocjenih materijala, zatim *krzno, plašt, dar, uređaj...* Vrh opisuje *skupocjen* kao onaj koji se odlikuje vrijednošću, koji ima visoku cijenu (o predmetima i nakitu), uz primjere: skupocjena narukvica, skupocjen dragulj, skupocjeno crkveno ruho. Naveden je komparativ pridjeva – *skupocjeniji*.

Spada li svakodnevno potrebna riječ *odvod* u takve skupocjenosti? Prikladnije je reći da je popravak starih odvoda *skúp* i da ih zato treba čistiti pogodnim sredstvom da se ne bi začepili i zahtijevali popravak koji je doista *skúp*, a ne *skupocjen*.

Marija Znika

marija.znika@gmail.com

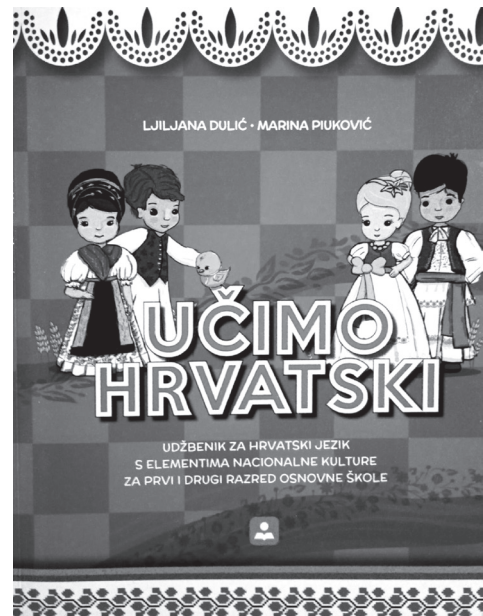
DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2024.71.13>

OSVRTI

UČIMO HRVATSKI: UDŽBENIK ZA HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE ZA PRVI I DRUGI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Ljiljana Dulić, Marina Piuković, Učimo hrvatski: udžbenik za Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture za prvi i drugi razred osnovne škole, Zavod za udžbenike, Beograd, 2022.

Neslužbeno je u školski sustav Republike Srbije hrvatski jezik prvi put ušao školske godine 2001./2002. uredbom Vlade Republike Srbije kojom je počela vjerska nastava u osnovnim i srednjim školama u Republici Srbiji. Hrvatski je jezik tada u školski sustav ušao preko rimokatoličkog vjeronauka. Potpuni cjeloviti program na hrvatskome jeziku u Republici Srbiji uveden je školske godine 2002./2003. usvajanjem Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina čime su Hrvati i službeno dobili položaj nacionalne manjine u Republici Srbiji. Tom je odlukom omogućeno i otvaranje prvog razrednog odjeljenja na hrvatskom jeziku u školskom sustavu Republike Srbije. Upravo za potrebe takvog obrazovanja 2022. godine, kada se obilježava-

valo i 20 godina od dobivanja statusa nacionalne manjine, iz tiska je izašao i udžbenik Učimo hrvatski: udžbenik za Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture za prvi i drugi razred osnovne škole autorica Ljiljane Dulić i Marine Piuković.

Udžbenik možemo raščlaniti na četiri dijela. Na samom se početku nalaze Riječ autora, Upute za korištenje udžbenika i